

Київський університет імені Бориса Грінченка
Кафедра української літератури і компаративістики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О. Б. Жильцов

2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ
ТА ЛІТЕРАТУРНОЇ КРИТИКИ
(1940–1950-і рр.)**

напря́м підготовки 6.020303 Філологія (українська мова і література)

галузь знань 0203 Гуманітарні науки

Інститут філології

2017–2018 н.р.

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554 Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма № <u>1050/17</u>	
<u>Жильцов</u> (підпис)	(прізвище, ініціали)
« <u> </u> »	20 <u> 17</u> р.

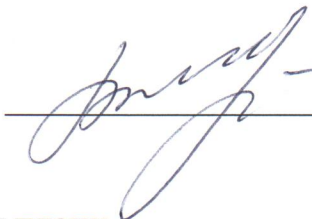
Робоча програма «Історія української літератури і літературної критики (1940–1950-і рр.)» для студентів спеціальності 6.020203 – філологія (українська мова і література) галузі знань 0203 Гуманітарні науки. – 2017. – 29 с.

Розробник: **Козлов Роман Анатолійович**, доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури і компаративістики

Робоча програма затверджена на засіданні
- кафедри української літератури і компаративістики

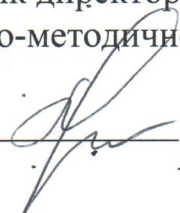
Протокол № 1 від «30» серпня 2017 р.

Завідувач кафедри української літератури
і компаративістики

_____ (О. О. Бровко)

Години відповідають робочому навчальному плану

Заступник директора Інституту філології
з науково-методичної та навчальної роботи

_____ (Л. І. Заяць)

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Структура програми навчальної дисципліни	
I. Опис предмета навчальної дисципліни	6
II. Тематичний план навчальної дисципліни	7
III. Програма	8
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Історія української літератури та літературної критики (1940–1950-і рр.)»	10
V. Плани семінарських занять	11
VI. Завдання для самостійної роботи	15
Карта самостійної роботи студента	17
VII. Система поточного та підсумкового контролю	18
VIII. Методи навчання	20
IX. Методичне забезпечення курсу	20
X. Форма та орієнтовні питання підсумкового контролю	21
XI. Форма та орієнтовна тематика модульного контролю	23
XII. Рекомендована література	24
XIII. Перелік творів для вивчення в курсі	27

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Історія української літератури та літературної критики (1940–1950-і рр.)» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, розробленим кафедрою української літератури і компаративістики на підставі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів відповідно до навчального плану підготовку фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій МОН України (лист № 1/9-736 від 06.12.2007 р.) «Про Перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра».

Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати бакалавр відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Історія української літератури та літературної критики (1940–1950-і рр.)», необхідне методичне забезпечення, складові й технологію оцінювання навчальних досягнень студентів і спрямована на формування ключових компетенцій здобувача вищої освіти.

«Історія української літератури та літературної критики (1940–1950-і рр.)» є складовою частиною дисциплін філологічного циклу нормативного блоку. Її вивчення передбачає розв'язання низки *завдань фундаментальної професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації*, зокрема: засвоєння знань про закономірності українського літературного процесу в 1940–1950-х роках, опанування адекватних для зазначеного матеріалу методологій літературознавчого аналізу, професійної підготовки висококваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців у галузі філологічної освіти відповідно до вітчизняних та європейських стандартів.

Мета курсу – розкрити закономірності розвитку української літератури 1940–1950-х років у контексті всебічної гуманітарної освіти студентів-філологів, а також відповідно до державних та європейських стандартів, потреб суспільства.

Завдання курсу:

- визначення особливостей українського літературного процесу 1940–1950-х рр., зокрема його двовекторності;
- ознайомлення з тенденціями української літературно-критичної думки періоду;
- вивчення ключових художніх творів на цьому відтинку українського літературного процесу;
- активне застосування провідних літературознавчих методологій для роботи з літературно-художнім та літературно-критичним матеріалом.

Курс передбачає *засвоєння знань* з таких аспектів об'єкта вивчення:

- історичні чинники й віхи розвитку української літератури та літературної критики;
- основні художньо-філософські концепції;

- головні стильові течії, зокрема в контексті національної специфіки й розвитку національної традиції;
- взаємодія літературних поколінь;
- еволюція української естетичної свідомості;
- місце української літератури на ідейно-естетичній мапі Європи.

Курс передбачає набуття й розвиток *умінь і навичок* студентів:

- аналізувати та інтерпретувати художні твори українських письменників;
- виокремлювати специфічні стильові тенденції конкретного періоду літературного процесу;
- формувати цілісну картину розвитку української літератури 1940–1950-х рр.
- актуалізувати значущі типологічні паралелі між українською літературою та літературами інших країн;
- з'ясувати вплив на розвиток української літератури інших видів мистецтва;
- визначати вияв у художній літературі періоду основних філософських концепцій доби;
- опрацьовувати наукову літературознавчу літературу.

За навчальним планом на вивчення дисципліни відведено 180 год.: 34 год. лекцій, 34 год. семінарських занять, 8 год. модульного контролю, 68 год. самостійної роботи, 36 год. семестрового контролю.

Підсумковий контроль вивчення навчальної дисципліни «Історія української літератури та літературної критики (1940–1950-і рр.)» здійснюється у формі іспиту.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: український літературно-художній та літературно-критичний процес під час та після Другої світової війни, виникнення феномена «двох українських літератур».

Курс	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS: <i>5 кредитів</i>	Шифр та назва галузі знань: <i>0203 Гуманітарні науки</i>	Нормативна
Змістові модулі: <i>4 модулі</i>	Шифр та назва спеціальності: <i>6.020303 Філологія. Українська мова і література</i>	Рік підготовки: 4. Семестр: 7
Загальний обсяг дисципліни: <i>180 години</i>	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <i>«бакалавр»</i>	Аудиторні заняття: 68 годин, з них: Лекції (теоретична підготовка): <i>34 години</i> Семінарські заняття: <i>34 години</i>
Тижневих годин: <i>5 годин</i>		Самостійна робота: 68 годин Модульний контроль: <i>8 годин</i> Вид контролю: <i>іспит – 36 год.</i>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семинарських	Модульного конт.	Самостійної роботи
Змістовий модуль 1								
Звихнутий світ. Українська література між тоталітаризмів								
1	Суспільно-культурна ситуація 1940–50-х рр. в Україні й світі			2				
2	Вектори розвитку української літератури й критики в сер. 20 ст.			6	4		8	
3	Проблема ідентичності в українському літературному дискурсі доби			2	2		8	
<i>Разом</i>		34	16	10	6	2	16	
Змістовий модуль 2								
Дискурс соцреалізму: твори і долі								
4	Героїчний пафос української радянської літератури			4	4		8	
5	Політичне пристосування і національна літературна традиція			4	4		8	
<i>Разом</i>		34	16	8	8	2	16	
Змістовий модуль 3								
Вилом у свободу? Література української еміграції								
6	Особистість у літературному дискурсі 1940–50-х рр.			4	4		6	
7	Автобіографізм емігрантської літератури періоду			2	4		6	
8	Розвиток літературної традиції в емігрантській поезії сер. 20 ст.			2	2		6	
<i>Разом</i>		38	18	8	10	2	18	
Змістовий модуль 4								
Жанрово-стильова парадигма української літератури 1940–50-х рр.								
9	Стильові здобутки української поезії доби			2	4		6	
10	Вектори розвитку української драматургії і театру в сер. 20 ст.			2	2		6	
11	Естетичні шукання в українській прозі періоду			4	4		6	
<i>Разом</i>		38	18	8	10	2	18	
<i>Разом за навчальним планом</i>		180	68	34	34	8	68	36

III. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ЗВИХНУТИЙ СВІТ.

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА МІЖ ТОТАЛІТАРИЗМІВ

Тема 1. Суспільно-культурна ситуація 1940–50-х рр. в Україні й світі

Друга світова війна та її інтерпретації. Український образ війни, спроби відновлення державності. Трагедія окупації. Жертви війни в дослідженнях сучасних істориків («Криваві землі» Т. Снайдера).

Повоєнний розкол світу та культура. Повоєнні радянські репресії, кампанії боротьби з «буржуазними націоналістами» та «безрідними космополітами».

Тема 2. Вектори розвитку української літератури й критики в сер. 20 ст.

Розщеплення літературного процесу. Література фронтова, підкупаційна, евакуаційна, емігрантська. Утвердження екзильної літератури у світі. Ідеологічні та естетичні засади збереження української літератури як цілості.

Тема 3. Проблема ідентичності в українському літературному дискурсі доби

О. Довженко про Україну в Другій світовій війні. Націоналізація, денаціоналізація та глобалізація в повоєнному світі. Еміграція і втрата «грунту»: суспільні та психологічні аспекти й передумови такої втрати («Без ґрунту» В. Домонтовича).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

ДИСКУРС СОЦРЕАЛІЗМУ: ТВОРИ І ДОЛІ

Тема 4. Героїчний пафос радянської літератури

Український соцреалізм 1940–1950-х рр.: зрощення літератури і влади, вродження творчої оригінальності. Соцреалізм як естетична практика. Спроби відновлення літературної традиції в період війни (М. Рильський, П. Тичина, О. Довженко, М. Бажан, І. Кочерга, А. Малишко). Мілітарна тема в українській радянській літературі. Образ війни.

Тема 5. Політичне пристосуванство і національна літературна традиція

Евакуація українських інституцій до Уфи, роль видатних авторів. Цензура та пропаганда у формуванні художніх моделей радянської літератури. Повоєнні репресії радянських письменників.

II з'їзд українських радянських письменників (1948 р.).

Постанова ЦК ВКП(б) «Про журнали „Звезда” і „Ленинград”» (1946).

Постанова ЦК КП(б)У «Про перекручення і помилки у висвітленні історії української літератури в “Нарисі історії української літератури”» (1947).

Роман Юрія Яновського «Жива вода»/«Мир» (1947) у контексті радянської цензурної практики. В. Сосюра і його вірш «Любіть Україну» (1951).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

ВИЛОМ У СВОБОДУ? ЛІТЕРАТУРА УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ

Тема 6. Особистість у літературному дискурсі 1940–50-х рр.

Антирадянський дискурс еміграційної прози (І. Багряний). Ніцшеанські мотиви та символіка боротьби в публіцистиці МУРу.

Екзистенціалізм у прозі повоєнної доби. Образ минулого і сучасного. Публіцистика В. Бера (Петрова). Антеїстичний екзистенціалізм Юрія Косача («Еней та життя інших»). Дискусія навколо європеїзму.

Тема 7. Автобіографізм емігрантської літератури періоду

Роль особистості в історії: екзистенціалістський контекст. Роман збереженої миті. Проза пам'яті (Д. Гуменна).

Автобіографізм і особливості творчого методу І. Багряного, У. Самчука, Т. Осьмачки.

Тема 8. Розвиток літературної традиції в емігрантській поезії сер. 20 ст.

МУРівська дискусія про генеральний стиль української поезії. Доля ключових поетичних течій. Неокласицизм і модернізм.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4

ЖАНРОВО-СТИЛЬОВА ПАРАДИГМА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ 1940–50-Х РР.

Тема 9. Стильові здобутки української поезії доби

Є. Маланюк у контексті української поетичної традиції.

Нью-йоркська група. Відновлення «поезії задля поезії». Проблема модернізму і модерності. Взаємодія зі світовим літературним процесом. Специфіка поезії Ю. Тарнавського. Екзистенційні мотиви в поезії Б. Бойчука.

Тема 10. Вектори розвитку української драматургії і театру в сер. 20 ст.

Радянський театр: образ війни та історії (О. Корнійчук, І. Кочерга).

Драматургічні експерименти І. Багряного. Дискусія про розвиток українського театру в МУРі. Проби абсурдистського театру І. Костецького.

Тема 11. Естетичні шукання в українській прозі періоду

Ігор Костецький і нові зразки письма (Джойс, Еліот, Сартр, Камю). Криза гуманізму і метафори культурного відродження. Поетика абсурду.

Розвиток традиції української модерної інтелектуальної прози (В. Петров. «Дівчина з ведмедиком», «Доктор Серафікус», «Без ґрунту»).

Епоха як проблема історіософії та художньої творчості. Романізовані біографії В. Домонтовича («Аліна і Костомаров», «Романи Куліша»).

Художня палітра прози М. Стельмаха.

IV. Навчально-методична карта дисципліни
«Історія української літератури та літературної критики (1940–1950-і рр.)»

Разом: 180 год.: лекції – 34 год., семінарські заняття – 34 год.,
самостійна робота – 68 год., модульний контроль – 8 год., семестровий контроль – 36 год.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII						
Модулі	Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3			Змістовий модуль 4					
Назва модуля	Звихнутий світ. Українська література між тоталітаризмів					Дискурс соцреалізму: твори і долі				Вилом у свободу? Література української еміграції			Жанрово-стильова парадигма української літератури 1940–50-х рр.					
Кількість балів за модуль	73 бали					83 бали				99 балів			99 балів					
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Дати																		
Теми лекцій	Суспільно-культурна ситуація 1940–50-х рр. в Україні й світі (1 б.)	Ідеологія, естетика, філософія і література (1 б.)	Розчеплена література і традиція. Проблема літературних поколінь (1 б.)	«Велика чи мала література?» (еміграційне літературознавство) (1 б.)	Проблема ідентичності в українському літературному дискурсі доби (1 б.)	Війна і повення: соцреалістична інтерпретація (1 б.)	Повення радянська цензура (1 б.)	Ціна українського поетичного канону (1 б.)	Покарання критикою: підрадянський досвід української літератури (1 б.)	Література в екзилі як форма ідеологічного та естетичного спротиву (1 б.)	«Буржуазна» література як формування нової традиції? (1 б.)	Автобіографізм української літератури сер. 20 ст. (1 б.)	Шляхи української емігрантської поезії сер. 20 ст. (1 б.)	Стильові здобутки української поезії доби (1 б.)	Абсурд правди: шляхи української драми сер. 20 ст. (1 б.)	Інтелектуальний український роман сер. 20 ст. (1 б.)	Поетика української прози сер. 20 ст. (1 б.)	
Теми семінарських занять		Інституційно-видавничі аспекти літературного процесу періоду (11 б.)	Літературно-критичний дискурс МУРУ (11 б.)	Художній світ «Попелу імперій» Юрія Клена (11 б.)	Мілтарна тема в українській літературі сер. 20 ст. (11 б.)	Сила спротиву. «Україна в огні» О. Довженка (11 б.)	Збереження поетичної традиції і творче рабство (11 б.)	Пришпилені «метелики» української прози (11 б.)	Антирадянська еміграційна проза (11 б.)	Образ української інтелігенції в художній літературі сер. 20 ст. (11 б.)	Творча лабораторія І. Багряного (11 б.)	Т. Осьмачка – «поет із пекла» (11 б.)	МУР як поетичний дискурс (11 б.)	Творчий феномен С. Маланюка (11 б.)	«Нью-Йоркська група» у розвитку української поезії (11 б.)	Театр абсурду І. Костецького (11 б.)	Інтелектуальна проза В. Домонтовича (Петрова) (11 б.)	Стильова палітра прози М. Стельмаха (11 б.)
Самостійна робота		табл. 6.1 (5 б.)		табл. 6.1 (5 б.)	табл. 6.1 (5 б.)	табл. 6.1 (5 б.)		табл. 6.1 (5 б.)	табл. 6.1 (5 б.)	табл. 6.1 (5 б.)	табл. 6.1 (5 б.)	табл. 6.1 (5 б.)	табл. 6.1 (5 б.)	табл. 6.1 (5 б.)	табл. 6.1 (5 б.)	табл. 6.1 (5 б.)	табл. 6.1 (5 б.)	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 б.)					Модульна контрольна робота 2 (25 б.)				Модульна контрольна робота 3 (25 б.)			Модульна контрольна робота 4 (25 б.)					
Підсумковий контроль	Іспит																	

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ЗВИХНУТИЙ СВІТ.

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА МІЖ ТОТАЛІТАРИЗМІВ

СЕМІНАР 1. Інституційно-видавничі аспекти літературного процесу періоду

1. Спілка радянських письменників України в 1939–1960 рр.: політика, керівництво, з'їзди, пленуми. Пленум СРПУ 1947 р.
2. Спілка українських письменників (1941–1944 рр.).
3. МУР як інституція: принципи, засади, головні наслідки діяльності.
4. Провідні видавництва української еміграції.
5. Видавнича та наукова діяльність Української вільної академії наук.
6. Об'єднання українських письменників «Слово» (Нью-Йорк): концепція, персоналії, історія.

Література: 11, 13, 22, 29, 38, 66, 69.

СЕМІНАР 2. Літературно-критичний дискурс МУРу

1. Конференції МУРу: тематика, погляди та аргументи учасників.
2. Збірник «МУР» як науковий проект: редколегія, автура, тематика, принципи підготовки видання.
3. Дискусія про «велику літературу» (У. Самчук, О. Грицай, Ю. Шевельов, Д. Донцов та інші).
4. Роль Ю. Шевельова в літературному процесі української еміграції.

Література: 13, 15, 21, 29, 38, 39, 40, 67.

СЕМІНАР 3. Художній світ «Попелу імперій» Юрія Клена

1. О. Бурггардт (Юрій Клен) – «емігрант із досвідом» (загальна характеристика життя і творчості).
2. Друга світова війна «з того боку». Образ воєнної катастрофи. Образ тоталітарного суспільства.
3. Сюжетно-композиційна структура поеми – від задуму до реалізації.
4. Головні візії поеми: поетика, стилістика.
5. Інтертекстуальні елементи «Попелу імперій».
6. Образ автора у творі.

Література: 43, 60, 61.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

ДИСКУРС СОЦРЕАЛІЗМУ: ТВОРИ І ДОЛІ

СЕМІНАР 4. Мілітарна тема в українській літературі сер. 20 ст.

1. Героїчна поезія війни (П. Тичина, М. Бажан, В. Сосюра, А. Малишко, М. Рильський).
2. Образний ряд поеми П. Тичини «Похорон друга».
3. «Сталінградський зошит» М. Бажана: особливості композиції.
4. Мілітарна риторика та жанрові аспекти прози М. Трублаїні («Шхуна “Колумб”», «Глибинний шлях»).

Література: 6, 16, 17, 18, 19, 27, 33, 63, 64.

СЕМІНАР 5. Сила спротиву. «Україна в огні» О. Довженка

1. Творча історія кіноповісті.
2. Образний ряд твору і його алюзійне поле.
3. Інтертекстуальні елементи кіноповісті.
4. Місце кіноповісті «Україна в огні» в розвитку жанру.

Література: 6, 16, 27, 34, 64, 71.

СЕМІНАР 6. Збереження поетичної традиції і творче рабство

1. Збірка «Троянди й виноград» у контексті творчості М. Рильського.
2. Композиційні особливості збірки «Голосіївська осінь» М. Рильського.
3. Поетичні збірки П. Тичини 1950-х рр.: тематика, поетика, композиція.
4. Повоєнна творчість М. Бажана: загальна характеристика.
5. Повоєнна творчість А. Малишка: загальна характеристика.

Література: 2, 9, 10, 12, 16, 18, 19, 24, 58, 59, 62, 63, 64.

СЕМІНАР 7. Пришпилені «метелики» української прози

1. Художня трансформація роману Ю. Яновського «Жива вода»/«Мир».
2. Роман «Повнолітні діти» І. Вільде як переробка довоєнної збірки «Метелики на шпильках».
3. Художні засади радянської цензури і критики.

Література: 50, 63, 64.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

ВИЛОМ У СВОБОДУ? ЛІТЕРАТУРА УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ

СЕМІНАР 8. Антирадянська еміграційна проза

1. «Залізний куркуль» І. Качуровського в контексті викриття тоталітарної машини.

2. Трилогія «ОСТ» У. Самчука: змістові й композиційні особливості.
Література: 4, 5, 20, 31, 49, 52, 70.

СЕМІНАР 9. Образ української інтелігенції в художній літературі сер. 20 ст.

1. «Діти Чумацького Шляху» Д. Гуменної – спроба панорамного роману. Художньо-естетичні засади твору.

2. Неокласики і Київ у «Болотяній Лукрозі» В. Домонтовича (Петрова).

3. Жанр романізованої біографії в сер. 20 ст.: «Аліна і Костомаров», «Романи Куліша» В. Домонтовича (Петрова).

Література: 1, 3, 8, 44, 47, 51, 61.

СЕМІНАР 10. Творча лабораторія І. Багряного

1. Автобіографізм прози І. Багряного.

2. Жанрові риси роману «Тигролови».

3. Особливості хронотопу роману «Сад Гетсиманський».

4. Наскрізнi образи великої прози І. Багряного.

Література: 4, 5, 30, 35, 52.

СЕМІНАР 11. Т. Осьмачка – «поет із пекла»

1. Автобіографічні та апокаліптичні мотиви прози Т. Осьмачка («Старший боярин», «Ротонда душогубців»).

2. Поема «Поет»: особливості композиції та поетики.

3. Образне поле збірки «З-під світу».

4. Місія поета за Т. Осьмачкою.

Література: 20, 23, 25, 26, 54, 55.

СЕМІНАР 12. МУР як поетичний дискурс

1. Символістська поезія В. Барки.

2. Образне поле поезії І. Багряного.

3. Ю. Клен у поетичному контексту МУРу.

3. Літературні містифікації та пародії МУРу.

Література: 4, 5, 29, 30, 37, 38, 39, 40, 41, 43, 53, 60, 61.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4
ЖАНРОВО-СТИЛЬОВА ПАРАДИГМА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ 1940–50-Х РР.

СЕМІНАР 13. Творчий феномен Є. Маланюка

1. Постать Є. Маланюка в літературному процесі доби.
  2. Збірки Є. Маланюка американського періоду творчості («Влада», «П'ята симфонія», «Остання весна»): образний світ, тематика, стилістика.
  3. Публіцистика та літературна критика Є. Маланюка.
- Література:* 21, 29, 45, 70.

СЕМІНАР 14. «Нью-йоркська група» у розвитку української поезії

1. Мистецькі ідеали та стильові засади «Нью-йоркської групи».
  2. «Поезія мандрів» Б. Бойчука.
  3. Творчі експерименти Ю. Тарнавського.
  4. Жіноча поезія «Нью-йоркської групи» (Е. Андієвська, Ж. Васильківська, П. Килина, В. Вовк).
- Література:* 11, 13, 22, 36, 46,

СЕМІНАР 15. Театр абсурду І. Костецького

1. Концепція абсурду в європейській філософії 20 ст.
  2. Провідні засади абсурдистської драми.
  3. Парадоксальність змісту драми «Спокуси несвятого Антона».
  4. Світ абсурду п'єси «Близнята ще зустрінуться».
  5. Дискусія про шляхи розвитку українського театру в емігрантській критиці сер. 20 ст.
- Література:* 21, 28, 29, 40, 37, 66, 68, 69.

СЕМІНАР 16. Інтелектуальна проза В. Домонтовича (Петрова)

1. Жанрові ознаки інтелектуального роману.
  2. «Доктор Серафікус» у контексті емігрантської прози.
  3. Феномен «безгрунтарства» в українській літературі 1940-50-х рр.
  4. Інтелектуальні дискусії в романі «Без ґрунту».
  5. Мистецькі альянзи в романі «Без ґрунту».
- Література:* 3, 8, 14, 44, 47.

СЕМІНАР 17. Стильова палітра прози М. Стельмаха

1. Образний світ роману «Хліб і сіль».
  2. Мовні реєстри М. Стельмаха.
  3. Традиції української прози 19 ст. у творчості М. Стельмаха.
- Література:* 19, 63, 64, 72.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ЗВИХНУТИЙ СВІТ.

УКРАЇНЬКА ЛІТЕРАТУРА МІЖ ТОТАЛІТАРИЗМІВ

Тема 2. Вектори розвитку української літератури й критики в сер. 20 ст.

1. Проаналізувати статтю Віктора Бера (Петрова) «Сучасний образ світу. Криза класичної фізики» в контексті феноменів втрати ґрунту, маргінальності та номадизму. Установити ступінь спорідненості зі світоглядними засадами екзистенціалізму.

2. Реконструювати методологію поетологічного аналізу Віктора Петрова за статтею «Засади поетики».

Тема 3. Проблема ідентичності в українському літературному дискурсі доби

1. Опрацювати статті І. Багряного «Чому я не хочу вертатись до СРСР?» «Шовінізм», «Росія і ми».

2. Роман В. Сосюри «Третя Рота» (тут і далі передбачається цілісний аналіз твору).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

ДИСКУРС СОЦРЕАЛІЗМУ: ТВОРИ І ДОЛІ

Тема 4. Героїчний пафос радянської літератури

1. О. Гончар. «Прапороносці».

Тема 5. Політичне пристосуванство і національна літературна традиція

1. О. Довженко. «Щоденник / Дневник. 1939–1956».

2. Твори О. Вишні повоєнного періоду.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

ВИЛОМ У СВОБОДУ? ЛІТЕРАТУРА УКРАЇНЬСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ

Тема 6. Особистість у літературному дискурсі 1940–50-х рр.

1. І. Качуровський. «Шлях невідомого»

2. І. Багрянний. «Людина біжить над прірвою».

Тема 7. Автобіографізм емігрантської літератури періоду

1. У. Самчук. «Юність Василя Шеремети».
2. Ю. Косач. «Еней та життя інших».

Тема 8. Розвиток літературної традиції в емігрантській поезії сер. 20 ст.

1. Опрацювати оглядові статті Ю. Шевельова, присвячені українській поезії в еміграції.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4

ЖАНРОВО-СТИЛЬОВА ПАРАДИГМА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ 1940–50-Х РР.

Тема 9. Сильові здобутки української поезії доби

1. Сильові особливості поезії Л. Мосендза.

Тема 10. Вектори розвитку української драматургії і театру в сер. 20 ст.

1. Опрацювати статтю Юрія Клена «Обрії нової драми». Визначити авторські критерії оцінки.
2. Ознайомитися з матеріалами драматургічної конференції МУРу.
3. Драматургія І. Кочерги та О. Корнійчука.

Тема 11. Естетичні шукання в українській прозі періоду

1. Рання мала проза О. Гончара («Модри Камень», збірка «Чари-комиші»).
2. Проза Л. Мосендза.

Таблиця 6.1
КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Ба- ли	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль 1			
Тема 2. Вектори розвитку української літератури й критики в сер. 20 ст. (8 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль, іспит	5	I–II
Тема 3. Проблема ідентичності в українському літературному дискурсі доби (8 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль, іспит	5	III
Змістовий модуль 2			
Тема 4. Героїчний пафос української радянської літератури (8 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль, іспит	5	IV–V
Тема 5. Політичне пристосуванство і національна літературна традиція (8 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль, іспит	5	V–VI
Змістовий модуль 3			
Тема 6. Особистість у літературному дискурсі 1940–50-х рр. (6 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль, іспит	5	VII
Тема 7. Автобіографізм емігрантської літератури періоду (6 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль, іспит	5	VIII
Тема 8. Розвиток літературної традиції в емігрантській поезії сер. 20 ст. (6 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль, іспит	5	IX
Змістовий модуль 4			
Тема 9. Сильові здобутки української поезії доби (6 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль, іспит	5	X
Тема 10. Вектори розвитку української драматургії і театру в сер. 20 ст. (6 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль, іспит	5	XI
Тема 11. Естетичні шукання в українській прозі періоду (6 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль, іспит	5	XII
<i>Разом: 68 год.</i>	<i>Разом: 50 балів</i>		

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення із дисципліни «Історія української літератури та літературної критики (1940–1950-і рр.)» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принципи поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100. Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2.

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1	Відвідування лекцій	1	17	17
2	Відвідування практичних (семінарських) занять	1	17	17
3	Виконання завдання з самостійної роботи (домашнього завдання)	5	10	50
4	Робота на семінарському занятті, зокрема доповідь, дискусія, виступ, повідомлення	10	17	170
5	Модульна контрольна робота	25	4	100
Максимальна кількість балів 354				

Коефіцієнт: 354 : 60 = 5,9

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- *усного контролю*: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, іспит;
- *письмового контролю*: модульна письмова робота, есе, конспект;
- *самоконтролю*: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 8.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90–100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) у межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82–89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов’язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок
C	75–81 балів	Добре – загалом добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69–74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60–68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35–59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1–34 балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 8.3.

Таблиця 8.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни

Кожен модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі з використанням письмових завдань.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від своєчасності, повноти, якості, самостійності виконання навчальних завдань, ініціативності й творчості у навчальній діяльності.

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

Словесні: лекція, семінар, пояснення, розповідь, бесіда.

Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

Практичні: виконання письмових завдань.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: у групах, індивідуальна.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності

Навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості.

IX. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- опорні конспекти лекцій;
- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма;
- засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю);
- завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Історія української літератури та літературної критики (1940–1950-і рр.)».

Х. ФОРМА ТА ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий контроль здійснюється у формі іспиту, що включає два етапи:
– письмовий, що передбачає написання студентом розгорнутого (0,1–0,2 авт. арк.) есе на випадкову тему з курсу (максимальна оцінка – 20 балів);
– усного, що передбачає усну відповідь на два питання, зазначені в білеті (максимальна оцінка – $2 \times 10 = 20$ балів).

Орієнтовний перелік тем і питань до курсу.

1. «Окупаційна» та «евакуаційна» література.
2. Патріотична домінанта в українській літературі обох векторів.
3. Метафори «українського засіву» та «відродження України».
4. МУР як художній, критичний та політичний дискурс.
5. У. Самчук та патетична риторика «великої літератури».
6. Ю. Шевельов (Шерех) та теорія «національно-органічного стилю».
7. «Криза сучасної української літератури» за Ю. Косачем.
8. Полеміка навколо концепції Ю. Шереха, основні аргументи опонентів В. Державина та Юрія Клена.
9. «Наш час» як центральна теоретична та художня проблема творчості Віктора Петрова.
10. «Історіософічні етюди» Віктора Петрова: криза гуманізму як ознака культури 20 ст.
11. Романізовані біографії В. Домонтовича «Аліна і Костомаров», «Романи Куліша», «Мовчуще божество» як художня репрезентація епохи Романтизму.
12. «Дівчина з ведмедиком» В. Домонтовича: аналітика кохання.
13. «Доктор Серафікус» В. Домонтовича: роман про Homo Ludens.
14. «Без ґрунту» В. Домонтовича на тлі європейських повоєнних настроїв.
15. «Еней та життя інших» Ю. Косача: проблеми історії, випадковості, долі.
16. «Ціна людської назви»: поетика абсурду.
17. Повість Тодося Осьмачки «Старший боярин».
18. Реалії переломної доби в романі І. Багряного «Сад Гетсиманський».
19. Автобіографізм повісті Уласа Самчука «Юність Василя Шеремета» та публіцистика письменника.
20. Жіноче питання та роман Ірини Вільде «Повнолітні діти».
21. Інтимна лірика Максима Рильського.
22. Деполітизація поезії.
23. Мілітарні мотиви в українській соцреалістичній літературі 1930–1940-х рр. Романи Миколи Трублаїні «Шхуна «Колумб», «Глибинний шлях».
24. Міфологеми «свої» та «чужі» в умовах радянської та еміграційної повоєнної літературної ситуації.
25. Українська поезія періоду Другої світової війни.
26. Кінематографічна та текстуальна репрезентація війни («Україна в огні» Олександра Довженка).

27. Образ Вітчизни-України та міфологема Матері в українській радянській поезії 1940–1950-х років.
28. Феномен громадянської лірики в українській радянській літературі 1940–1950-х: «непоетичний» тандем влади і поезії.
29. Образ європейського міста в прозі Леоніда Первомайського.
30. Інтерпретації МУРівського літературного контексту від Юрія Шереха-Шевельова.
31. Поема Тодося Осьмачки «Поет»: спроба подолання хронотопних меж.
32. Поезія Василя Барки та українська релігійна свідомість.
33. Мовні ігри в прозі І. Костецького.
34. «Поетика абсурду» в драматургії Ігоря Костецького.
35. Образ Енея в прозі Юрія Косача.
36. «Викорінений» побут у романі Юрія Косача «Еней та життя інших» .
37. Синтез символізму, романтизму та екзистенціалізму в повісті Тодося Осьмачки «Старший боярин».
38. Українське село в повісті Тодося Осьмачки «Старший боярин» як апокаліптичний простір.
39. Біблійні символи та біблійна метафорика в романі Івана Багряного «Сад Гетсиманський».
40. Автобіографізм роману Уласа Самчука «Юність Василя Шеремета».
41. Жіноче питання та роман Ірини Вільде «Повнолітні діти».
42. Інтимна лірика Максима Рильського.
43. Концепція поетичного мандрівника-туриста-вигнанця.
44. Українська поезія періоду Другої світової війни.
45. Кінематографічна та текстуальна репрезентація війни («Україна в огні» Олександра Довженка).
46. Міфологема Матері в українській радянській поезії («Матері забуть не можу» П. Тичини).
47. Образ Вітчизни-України в поезії М. Рильського («Бійцям Південного фронту»).
48. Публіцистична поезія соцреалізму («Я утвердждаюсь» П. Тичини).

XI. ФОРМА ТА ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

Модульний контроль з курсу здійснюється в письмовій формі та полягає в індивідуальній та груповій роботі з підготовки есеїв та планів нарисів.

Максимальна оцінка за кожен модуль – 25 балів.

Орієнтовний перелік тем модульного контролю.

1. Спостереження над літературознавчою методологією Юрія Шереха в статті «Хвильовий без політики».
2. «Київський текст» в «Болотянній Лукрозі» В. Домонтовича.
3. Феномен «модерної жінки» в романі В. Домонтовича «Дівчина з ведмедиком».
4. Концепція «модерністського гастрономізму» в романі В. Домонтовича «Без ґрунту».
5. Постать інтелектуала в романі В. Домонтовича «Доктор Серафікус».
6. Образ міста в оповіданні Ігоря Костецького «Шість ліхтарів і сьомий місяць».
7. «Смисл історії» в романі Юрія Косача «Еней та життя інших».
8. Сенс терміну «модерний» в критичному дискурсі Ігоря Костецького (на матеріалі статті «Тло поетичної місії Езри Павнда»).
9. Мова як простір в естетичному дискурсі Ігоря Костецького (стаття «Моя батьківщина – українська мова»).
10. Рецепція МУРівського дискурсу в сучасному літературознавстві (С. Павличко «Дискурс модернізму в українській літературі», М. Ільницький «Поезія доби МУРу», В. Агеєва «Поетика парадоксу», М. Р. Стех «Оглядаючись на півстоліття» тощо).

ХІІІ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Агеєва В. *Жіночий простір: Феміністичний дискурс українського модернізму*. Київ, 2003.
2. Агеєва В. *Мистецтво рівноваги. Максим Рильський на тлі епохи*. Київ, 2012.
3. Агеєва В. *Поетика парадокса: Інтелектуальна проза В. Петрова-Домонтовича*. Київ, 2007.
4. Багрянний І. Автобіографія. *Слово і час*. 1994. № 2.
5. Балаклицький М. *«Нова релігійність» Івана Багряного*. Київ, 2005.
6. Безручко О. *Олександр Довженко: розсекречені документи спецслужб*. Київ, 2008.
7. Бусыгина И. *Сжимаемая пространство до образа мест...* URL: www.strana-oz.ru/2002/6/szhimaya-prostranstvo-do-obraza-mest.
8. Гірняк М. *Таємниця роздвоєного обличчя. Авторська свідомість в інтелектуальній прозі Віктора Петрова-Домонтовича*. Львів, 2008.
9. Гнатюк М. Поет із «Грона п'ятірного» Максим Рильський. *Дивослово*. 1996. № 7.
10. Голомб Л. *Петро Карманський: життя і творчість*. Ужгород, 2010.
11. Грабович Г. *Голоси української еміграційної поезії. До історії української літератури*. Київ, 1997.
12. Грабович Г. *Диптих про Тичину. До історії української літератури*. Київ, 1997.
13. Грабович Г. *У пошуках великої літератури*. Київ, 1993.
14. Гусейнова О. Елементи архітектурного дискурсу в українському урбаністичному романі («Без ґрунту» В. Домонтовича). *Слово і час*. 2004. № 11.
15. Донцов Д. Лист до голови «МУР-у» п. У. Самчука. *Орлик*. 1947. №9.
16. Захарчук І. *Війна і слово. Мілітарна парадигма літератури соціалістичного реалізму*. Луцьк, 2008.
17. Захарчук І. Друга світова війна. Досвід історії – досвід літератури. *Слово і час*. 2007. № 6.
18. Захарчук І. Мілітарна стратегія соцреалізму. *Слово і час*. 2006. № 10.
19. Зборовська Н. Епоха українського соцреалізму як маргінальна імітація батьківського коду мужності (30–50-і роки ХХ ст.). *Код української літератури*. Київ, 2006.
20. Зборовська Н. На згарищі спаленої душі. За прозою Т. Осьмачки. *Сучасність*. 1997. № 6.
21. Ільницький М. *Мале літературне відродження (Літературна критика періоду МУРу). У фокусі віддзеркалень*. Львів, 2005.
22. Ільницький М. *Об'єднані «Словом» (Літературне об'єднання «Слово»)*. У фокусі віддзеркалень. Львів, 2005.
23. Кейван М. У самотній мандрівці до вічності. Спогади про Тодося Осьмачку. *Березіль*. 1996. №3–4.
24. Кісельова Л. «Золотий гомін» і «муза неомузена» Павла Тичини. *Виправдання слова*. Київ, 2014.

25. Кісельова Л. Морок і «проясень» міфологічного слова Тодося Осьмачки. *Виправдання слова*. Київ, 2014.
26. Колесниченко-Братунь Н. «Старший боярин» Т. Осьмачки і традиції європейської прози. *Дзвін*. 1995. № 4.
27. Корогодський Р. *Довженко в полоні*. Київ, 2000.
28. Костецький І. *Тобі належить цілий світ*. Київ, 2005.
29. Костюк Г. З літопису літературного життя в діаспорі. *Вибрані праці: У 5 т. Т. 1*. Київ, 2015.
30. Костюк Г. Іван Багряний. *Вибрані праці: У 5 т. Т. 1*. Київ, 2015.
31. Кузьменко С. Таким був Улас Самчук. *Березіль*. 2001. №1–2.
32. Лежён Ф. В защиту автобиографии. *Иностранная литература*. 2000. № 4.
33. Ли Д. Политика памяти и преодоление прошлого: Вторая мировая война и ее восприятие в современной Европе. *НЛО*. 2005. № 74.
34. Марочко В. *Зачарований Десною. Історичний портрет Олександра Довженка*. Київ, 2006.
35. Михида Л. *Іван Багряний: таємниці творчої лабораторії*. Київ, 2014.
36. Моренець В. Богдан Бойчук. *Слово і час*. 1997. № 10.
37. *МУР. Альманах*. № 1. 1946.
38. *МУР. Збірник 1*. Мюнхен – Карльсфельд, 1946.
39. *МУР. Збірник 2*. Мюнхен – Карльсфельд, 1946.
40. *МУР. Збірник 3*. Регенсбург, 1947.
41. Набитович І. *Леонід Мосендз – лицар святого Грааля. Творчість письменника в контексті європейської літератури*. Дрогобич, 2001.
42. Нестеров А. Герменевтика, метафізика и «другая критика». *НЛО*. 2003. № 61.
43. Орест М. Заповіти Ю. Клена. *Орлик*. 1948. №2.
44. Павличко С. Інтелектуальна проза Петрова й Підмогильного. *Теорія літератури*. Київ, 2002.
45. Павличко С. Модернізм у контексті Мистецького Українського Руху. *Теорія літератури*. Київ, 2002.
46. Павличко С. Модерністичний рух на Заході в 60–70-і роки (Нью-йоркська група). *Теорія літератури*. Київ, 2002.
47. Павличко С. Роман як інтелектуальна провокація. *Теорія літератури*. Київ, 2002.
48. Поліщук Я. Література як геокультурний проект. – Київ: Академія, 2008.
49. Поліщук Я. Формули ідентичності Уласа Самчука на тлі доби. *Дивослово*. 2004. № 7.
50. Попович Ж. Ірина Вільде не була дикою. *Дзеркало тижня*. 2006. № 25.
51. *Проза про життя інших. Юрій Косач: тексти, інтерпретації, коментарі*. Київ, 2003.
52. Савченко З. Біблійно-християнські мотиви та образи в романі «Сад Гетсиманський». *Слово і час*. 1996. № 10.
53. Синьоок Т. Кого висміював Порфирій Горотак? *Літературознавчі студії*. 2015. Вип. 1(2) 44.
54. Скорський М. *Тодось Осьмачка: Життя і творчість*. Київ, 2000.

55. Слабошпицький М. *Поет із пекла (Тодось Осьмачка)*. Київ, 2003.
56. Снайдер Т. *Криваві землі: Європа між Гітлером і Сталіним*. Київ, 2011.
57. Спивак Д. Політика и література в контексте масової психології. *Знамя*. 2000. № 8.
58. Стеценко О. Тема кохання у творчості Максима Рильського. *Дивослово*. 1995. № 10–11.
59. Таран Л. «Цвіте прозорий вертоград...» (Поетика М. Зерова і М. Рильського). *Слово і час*. 1994. № 9–10.
60. *Творчість Юрія Клена в контексті українського неокласицизму та вісниківського неоромантизму*. Збірник наукових праць. Дрогобич, 2004.
61. *Творчість Юрія Клена і міжвоєнна доба в українській літературі*. Збірник наукових праць. Вип. 2. Вінниця, 2012.
62. Ткачук М. *Художній дискурс лірики Андрія Малишка*. Тернопіль, 2013.
63. Федорів У. *Соцреалістичний канон в українській літературі: механізми формування та трансформації*. Дис. Львів, 2016.
64. Хархун В. *Соцреалістичний канон в українській літературі: генеза, розвиток модифікації*. Ніжин, 2009.
65. Цалик С., Селігей П. *Таємниці письменницьких шухляд*. Київ, 2010.
66. Шевельов Ю. МУР і я в МУРі (Сторінки зі спогадів. Матеріали до історії української еміграційної літератури). *Вибрані праці у двох книгах. Кн. II Літературознавство*. Київ, 2009.
67. Шевельов Ю. Стилї сучасної української літератури на еміграції. *Вибрані праці у двох книгах. Кн. II Літературознавство*. Київ, 2009.
68. Шевельов Ю. Українська еміграційна література в Європі 1945–1949. Ретроспективи і перспективи. *Вибрані праці у двох книгах. Кн. II. Літературознавство*. Київ, 2009.
69. Шевчук Гр. (Шевельов Ю.) Табір у літературі і література в таборі. *Сьогодні й минуле*. 1949. № 1–2.
70. Шерех Ю. Спроби дружніх портретів (Улас Самчук. Євген Маланюк). *Сучасність*. 2000. №5.
71. Штонь Г. *Духовний простір української ліро-епічної прози*. Київ, 1998.
72. Штонь Г. *Романи Михайла Стельмаха*. Київ, 1985.

Інтернет-ресурси
(художні твори, публіцистика, критика)

diasporiana.org.ua
 chtyvo.org.ua
 ukrlib.com.ua
 ukrcenter.com

ХІІІ. ПЕРЕЛІК ТВОРІВ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ В КУРСІ

Проза

- І. Багрянний. «Сад Гетсиманський», «Тигролови», «Людина біжить над прірвою», «Огненне коло», «Маруся Богуславка».
- В. Барка. «Рай».
- О. Вишня. «Зенітка», «Мисливські усмішки» (зб.).
- І. Вільде. «Метелики на шпильках» (зб.), «Повнолітні діти».
- О. Гончар. «Модри камень», «Прапорonosці», «Чари-комиші» (зб.).
- Д. Гуменна. «Діти Чумацького Шляху».
- О. Довженко. «Україна в огні», «Зачарована Десна», «Щоденник / Дневник. 1939–1956».
- В. Домонтович (Петров). «Без ґрунту», «Доктор Серафікус», «Дівчина з ведмедиком», «Болотяна Лукроза», «Аліна і Костомаров», «Романи Куліша».
- І. Качуровський. «Залізний куркуль», «Шлях невідомого».
- Ю. Косач. «Еней та життя інших».
- І. Костецький. «Тобі належить цілий світ», «Ціна людської назви».
- Л. Мосендз. «Засів», «Останній пророк».
- Т. Осьмачка. «Старший боярин», «Ротонда душогубців».
- У. Самчук. «Юність Василя Шеремети», «ОСТ».
- В. Сосюра. «Третя Рота».
- М. Стельмах. «Хліб і сіль».
- М. Трублаїні. «Шхуна “Колумб”», «Глибинний шлях».
- Ю. Яновський. «Мир» («Жива вода»).

Поезія (зазначено найважливіше)

- Е. Андiєвська.
- І. Багрянний. «Гуляй-поле». «Золотий бумеранг» (зб.).
- М. Бажан. «Сталінградський зошит» (зб.).
- В. Барка. «Океан» (зб.).
- Б. Бойчук.
- Ю. Клен. «Попіл імперій».
- Є. Маланюк. «Влада» (зб.), «П'ята симфонія» (зб.), «Остання весна» (зб.).
- А. Малишко.
- Л. Мосендз.
- Т. Осьмачка. «Поет», «З-під світу» (зб.).
- М. Рильський.
- В. Сосюра. «Мій син», «Любіть Україну».
- Ю. Гарнавський.
- П. Тичина.
- <Порфирій Горотак>. «Дияболічні параболи» (зб.)

Драматургія

- І. Багрянний. «Морітурі», «Генерал».
- І. Костецький. «Спокуси несвятого Антона», «Близнята ще зустрінуться», «Дійство про велику людину».
- І. Кочерга. «Ярослав Мудрий», «Пророк».

Критика. Публіцистика

І. Багряний. «Чому я не хочу вертатись до ССРСР?», «Шовінізм», «Росія і ми».

В. Бер (Петров). «Засади поетики», «Проблема великої літератури», «Сучасний образ світу. Криза класичної фізики».

У. Самчук. «Велика література».

Ю. Шерех (Шевельов). «Стилі сучасної української літератури на еміграції».

**Робоча програма навчального курсу
«Історія української літератури
та літературної критики
(1940–1950-і рр.)»**

Укладач: Козлов Роман Анатолійович, доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури і компаративістики Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма *«Історія української літератури і літературної критики (1940–1950-і рр.)»* для студентів спеціальності 6.020203 – філологія (українська мова і література) галузі знань 0203 Гуманітарні науки. – 2017. – 29 с.